

Varför vill målarna strejka för obligatorisk mätningsavgift?

Målareförbundet har varslat om strejk. Ett av fackförbundets krav är att branschens mättningsavgifter ska vara obligatoriska för alla företag, även för den majoritet som inte använder dessa mätningar som underlag för ackord.

Målareförbundet hör till 6F-facken inom LO och är det näst mest konfliktbenägna fackförbundet på svensk arbetsmarknad.

I denna promemoria beskrivs bakgrunden till konflikten om mättningsavgifterna.

Varsel om strejk på grund av tvingande mätningsavgift

Svenska Målareförbundet har varslat om strejk från och med den 8 april 2016. Fackförbundet har motiverat varslat bland annat med att det motsätter sig de krav på förändring av mätningsavgiften som Måleriföretagen yrkat på i avtalsförhandlingarna. Måleriföretagen vill att den mätningsavgift som alla företag på avtalsområdet betalar för ackordsmätningar endast ska omfatta de företag som använder sig av ackord och därmed har behov av mätning av ackord.

Så fungerar ackordsmätningar i måleribranschen

När en målare arbetar på ackord föregås varje nytt måleriprojekt av att en s.k. mätare från Målerifakta AB¹. Denne mäter upp de ytor som ska behandlas och gör en beräkning utifrån prislistan vad lönekostnaden blir. Oftast innebär det att en mätare på plats gör en mätning. I fall det finns färdiga mallar och arbetsbeskrivningar kan man ibland undvika att mätaren behöver åka ut och mäta upp.

Mätarna finansieras av den mätavgift som alla måleriföretag med kollektivavtal betalar in till Målerifakta AB. Mätavgiften är 1,812 procent av lönekostnaden på alla anställda målare, varav momsens är 0,36 procent. Avgiften omförhandlas varje år.

Samtidigt står lönekostnaderna med bikostnader för cirka 80 procent av måleriföretagens kostnader. Medianvinstmarginalen är 3,4 procent för företagen. Mätavgiften motsvarar således drygt hälften av branschens medianmarginal.

Arbetsgivarens uppfattning om tvingande mätavgifter

Måleriföretagen menar att det är orimligt att alla företag ska betala in en avgift för en tjänst som en minoritet av företagen, de som arbetar på ackord, använder sig av.

Arbetsgivarens uppfattning är att Målareförbundet skulle vilja att mer arbete skedde på ackord. Friheten anses större eftersom ackordslönen är densamma oavsett arbetsgivare och uppfattningen är också att lönen ofta blir högre med ackord. Målareförbundet tycker därför att alla arbetsgivare ska vara med att betala till ackordssystemet eftersom alla kan använda det. Fackförbundet har också uttryckt att de ser avgiften som en skatt för arbetsgivarna.

Kraftig minskning av ackord

Ackordssystemet inom måleribranschen är komplext. Bara i kollektivavtalet är beskrivningen av ackordssystemet mycket omfattande.

Ackordet har en mycket lång historia som går tillbaka till början av 1900-talet. Fram till 1948 var alla prislistor lokala och därefter fick man en riksprislista som under lång tid var den enda löneformen. Med åren har ackorden dock kommit att bli allt mer ovanliga i måleribranschen.

Minskningen av antalet mätta timmar och antalet mätare påbörjades redan under den senare delen av 1980-talet. Den stora minskningen kom under konjunkturnedgången på 1990-talet. 2001 infördes en ny löneform, populärt kallad avtalstidlön, som innebär att arbetaren vid arbete som inte mäts erhåller garantilön och individuellt tillägg. Detta var ett sätt att "legalisera" en löneform som redan var etablerad, men då utan stöd i kollektivavtalet.

I dag är det endast 27 procent av målarnas arbetstimmar i företag med kollektivavtal som utförs på ackord och bara en minoritet av måleriföretagen med kollektivavtal använder sig av ackord.

Under 2015 var det endast 484 företag som beställde en mätning. Antalet företag med anställda och kollektivavtal var under samma år 1 423 st. Det betyder att bara 34 procent av företagen använder sig av ackord, och många av dem gjorde det i mycket liten utsträckning.

Bara i ett litet fåtal av måleriföretagen jobbar de anställda enbart på ackord. De företag som gör det är oftast specialiserade på nyproduktion.

¹ Aktiebolag som ägs gemensamt av Målareförbundet och Måleriföretagen. Mer om detta nedan.

För en skicklig och snabbt arbetande målare kan timlönen bli högre med ackord. I dag är den genomsnittliga timlönen för en målare som arbetar på ackord 206 kr timmen, medan den fasta timlönen i genomsnitt är 171 kr i timmen.

Idag är det bara en minoritet av alla målerijobb som utförs på ackord. Enligt arbetsgivarna är det troligt att ackordtimlönen skulle sjunka om alla målerijobb gjordes på ackord. Detta eftersom de arbeten som i dag utförs på ackord oftast är lämpade för ackord.

Orsakerna till nedgången

Det finns flera orsaker till att ackordsjobben har minskat. Många företag och även många målare upplever att det är krångligt att arbeta på ackord. Ackord lämpar sig för sig bäst för stora likartade ytor som till exempel nyproduktion eller stora hyresområden som renoveras samtidigt och är lätta att mäta – där handlar det mycket om att jobba snabbt och rätt. Den här typen av stora renoveringar är emellertid ovanliga idag och därför är det oftast vid nyproduktion som ackordmätningar används.

Allt fler målerier är små enmansföretag – då behövs inte ackord.

Målerifakta AB

Sedan 1976 har branschen ett gemensamt mätföretag som ägs av Målareförbundet och Måleriföretagen gemensamt, Målerifakta Aktiebolag.

Där jobbar 63 personer, varav ett 50-tal personer som mätare. Under sin storhetstid under miljonprogramåren hade företaget cirka 150 anställda.

Målerifakta	2014	2013
Antal anställda	63	62
Omsättning	45 mkr	59,6mkr
Resultat e finansnetto	- 3,2 mkr	2,2 mkr
Summa tillgångar	49,4 mkr	43,6 mkr
Soliditet	39,70%	62,30%

Bolaget Målerifakta har som målsättning att öka ackordsmätningen i branschen från dagens 27 procent till minst 32 procent.

Målareförbundet

Svenska Målareförbundet samlar bland annat byggnadsmålare, billackerare och industrilackerare. De bildar tillsammans med Byggnads, Seko, Fastighets och Elektrikerförbundet sammanslutningen 6F. 2014 hade Målareförbundet 12 028 medlemmar och trenden är svagt vikande – sedan 2010 har Svenska Målareförbundet förlorat drygt tre procent av sina medlemmar.

Varslar näst oftast

Sett till antalet medlemmar är Målareförbundet det fackförbund som näst oftast varslar om stridsåtgärder på svensk arbetsmarknad. Målarna lade sju konfliktvarsel under åren 2011-2015.

Det innebär att Målareförbundet lade cirka sex varsel per 10 000 medlemmar. Det kan jämföras med IF Metall som under samma period lade 0,08 varsel per 10 000 medlemmar.

